Doba bělohorská

a

Vilém starší Konecchlumský z Konecchlumí.

Vydáno k slavnosti odhalení mohyly v Konecchlumí dne 14. července 1907.

S dvěma vyobrazeními.

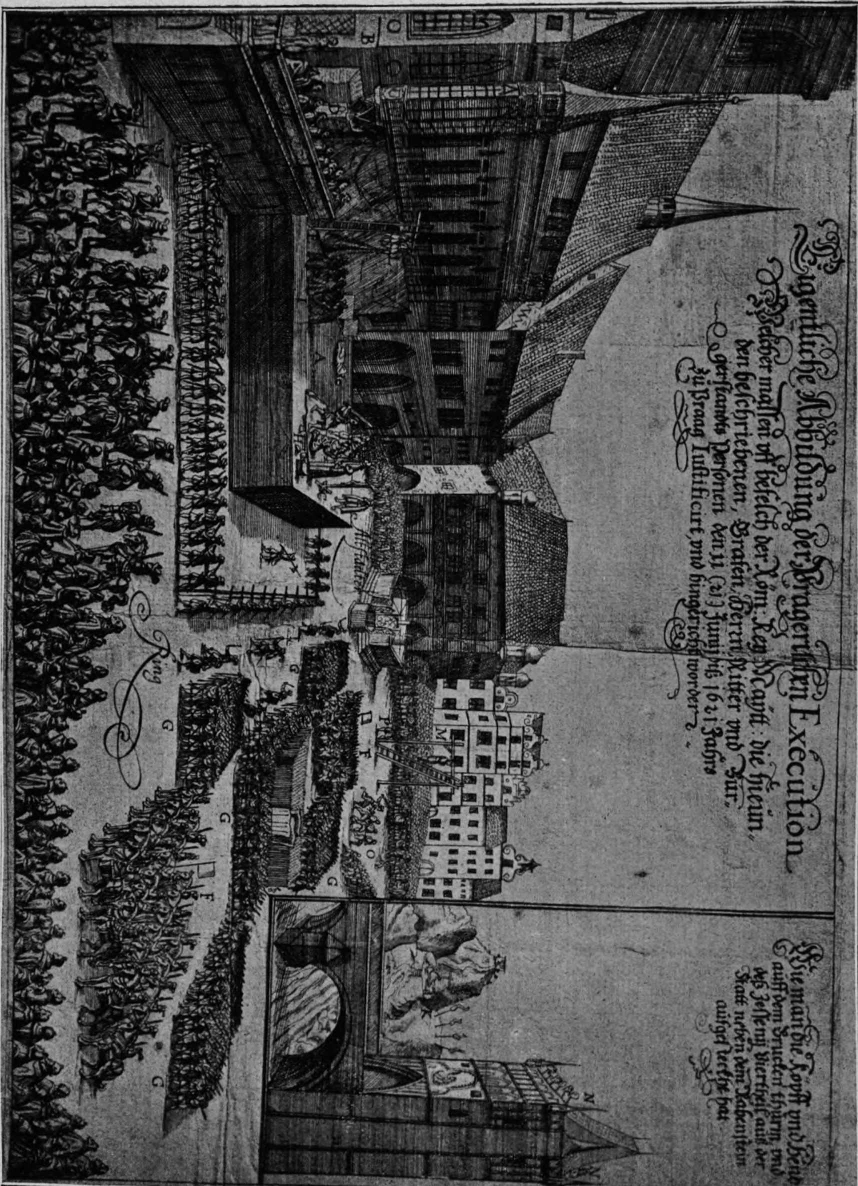
OBSAH:

Veškeren výnos věnován na zřízení mohyly.

Cena 40 hal.

V JIČÍNĚ 1907.

Tiskem B. Outraty v Jičíně. — Nákladem „Družstva pro zřízení mohyly Vilému Konecchlumskému z Konecchlumí."

Poprava 21. června 1621. na Staroměstském rynku v Praze.
Podle soudobé rytiny v Museu král. hlav. města Prahy.

Clichés zapůjčila Společnost přátel starožitností českých v Praze.

Doba bělohorská

a

Vilém starší Konecchlumský z Konecchlumí.

Vydáno k slavnosti odhalení mohyly v Konecchlumí dne 14. července 1907.

S dvěma vyobrazeními.

OBSAH:

Veškeren výnos věnován na zřízení mohyly.

Cena 40 hal.

V JIČÍNĚ 1907.

Tiskem B. Outraty v Jičíně. — Nákladem „Družstva pro zřízení mohyly Vilému Konecchlumskému z Konecchlumí.“

„Myšlénka na Bílou Horu nesmí vymizeti z mysli národa našeho potud, pokud nebude provedeno velké súčtování mezi národem českým a těmi, kteří na pokraj záhuby jej přivedli — —« JUC. *Radhošt.*

Národ český má v dějinách svých netoliko doby, na které můžeme vzpomínati s hrdostí a se zářícím okem, ale také doby, při nichž skutečně se musíme diviti, že národ náš pod těžkými ranami osudu nezahynul.

I doba bitvy bělohorské jest takovou smutnou dobou, v níž český národ svíjel se ve smrtelných křečích — —

Vytýká se nám od našich nepřátel, hlavně od Němců, že jsme národ malý, nepatrný mezi všemi národy ostatními, vytýká se nám, že jsme národ chudý, beze šlechty a boháčů, i národ nevzdělaný a neschopný pochopiti a dosíci kultury, kterou mají Němci, Francouzi, Angličané atd. — ale výtky tyto jsou nespravedlivé; jsou to jen výlevy surové nenávisti proti národu našemu. Uvědomíme-li sobě, co národ náš ztratil, oč přišel a co mu bylo vzato, než s předního místa mezi národy evropskými sklesl skoro až do hrobu záhuby, uvědomíme-li sobě, že musili jsme znovu stavěti základy národní své existence a že znovu a znovu musili jsme od počátků pracovati, proti všem nepřátelům svým se brániti a vlastní silou se udržeti, abychom octnuli se konečně na té výši vzdělanosti, na níž jsme nyní, pak seznáme lichost oněch výtek a hrdě prohlásíme svou rovnocennost s národy jinými, pak neústupněji a tvrdošijněji hlásiti se budeme o svá práva pevně jsouce přesvědčeni, že rozhodným, obětavým i svorným úsilím těchto svých práv obhájíme.

Dějiny jsou nejlepším učitelem naším; z dějin čerpáme posilu pro své jednání i příklady pro své

skutky; dějiny učí nás, čeho jest nám do budoucna se vystříhati a co zachovávati a čím se říditi máme.

Zachovávajíce památku Viléma Konecchlumského z Konecchlumí, jenž spolu s jinými pány dne 21. června roku 1621. na staroměstském rynku v Praze byl pro svobodu a samostatnost své vlasti popraven, musíme sobě připomenouti tehdejších smutných událostí, abychom měli příklad i měřítko ku smýšlení, přesvědčení a skutkům svým.

Historie k nám mluví a pokud v ní umíme čísti, cítíme všichni, co jediné může i musí být naší snahou a naším cílem.

I.

Doba předbělohorská.

Když český král Ludvík 29. srpna 1526. v bitvě u Moháče zahynul a potomků nezanechal, zvolili stavové čeští na základě státních práv, jež království tomuto příslušejí, nového krále a to Ferdinanda rakouského, který brannou mocí zmocnil se i Uher a spojil země českou, uherskou a rakouskou v personální unii. Takovým způsobem vznikl tehdy ve střední Evropě mocný stát, jenž zastavil proud turecký a jímž založena říše Habsburská, která dosud trvá.

Politika krále Ferdinanda toho jména I. nevedla k násilné centralisaci, ale k utvrzování moci královské a seslabování moci stavovské, která vývojem dějinným, zejména porážkou demokratické moci u Lipan znamenitě se zmohla a moc královskou podlamovala.

Přední snahou královou bylo, aby pojistil nástupnictví na trůnu českém svému rodu; nedbal zřízení zemského, donutil Čechy, aby pomohli jemu pokořiti protestantské stavy v říši německé, přivedl německé žoldáctvo do země, obklopil se německými rádci a nešetřil národního citu lidu českého.*)

*) Českomoravská Kronika: Zap-Kořán IX. 269. „Země koruny české přinášely veliké oběti peněžní: Ferdinand však vynakládal je k utužení a sesílení své moci panovniční na újmu národů a k získání nové moci svému rodu. Jemu šlo především o moc a slávu osobní, o vliv rodu Habsburského. — Tím způsobem pozbyla koruna Česká své váhy a platnosti.“

Druhou snahou královou bylo, aby Čechové uvedeni byli zase v lůno církve katolické; bylať veliká většina obyvatelstva nekatolická a dal tento rozpor mezi lidem a králem příčinu ku vzájemné nedůvěře a byl později i příčinou velikého hnutí stavovského, jež přivedlo království České ve zkázu.

Ferdinand I. zavedl jezovity do Čech a stíhal Jednotu bratrskou. Bezohledná přísnost a vychytralost, s kterou Ferdinand I. sledoval své plány, zjednaly mu poslušnost a poddajnost stavů, ale lásky a oddanosti národ český k němu nechoval. Dovedl sice národu českému panovat (zlepšil soudnictví a zjednal lidu selskému i jistý blahobyt), ale lásky k národu českému neměl.

Po Ferdinandovi nastoupil na trůn český r. 1564 nejstarší jeho syn Maximilian, snášelivý a ve věcech náboženských velice mírný panovník. Jednota českobratrská a čeští lutheráni postavili poprve společnou hradbu proti katolicismu, jenž pod vlivem jezovitů stále se šířil a moci nabýval; rozkol mezi lidem a trůnem i mezi obyvatelstvem byl působením jezovitů stále zvětšován.

Ještě za života Maximilianova korunován byl r. 1575. syn jeho Rudolf za krále českého, ale nastoupil vládu teprve roku 1576. Panovník tento byl v mládí vychován přísně katolicky a podléhal vlivu jezovitů; nesamostatnost tato stala se mu v životě i v panování osudnou.

Rudolf oblíbil si Prahu a učinil ji sídlem říše Habsburské i císařství německého. Panování jeho vyznačeno bylo klidem. Hověl svým zábavám loveckým, umění a vědám o věci státní téměř se nestaraje. V pozdějším věku upadal v zádumčivost a jeho láska k umění a vědám zvrhla se později v libůstky a hovění choutkám, vědeckým zábavám, hračkám a změnila se konečně v duševní chorobu. Mezitím, co za panování Rudolfova se náboženské strany nekatolické vzájemně potíraly a zlehčovaly, pracovali jezovité úsilovně na upevnění své posice a šíření svého vlivu u dvora, rozsévali rozbroj mezi lidem a podněcovali katolickou menšinu k výboji. Vyšší stavové byli vyznání protestantského, bez církevní vrchnosti, hleděli

spíše rozmnožiti opět svůj význam a žijíce po způsobu dvorském v hýření, lehkých mravech a radovánkách, nestarali se valně o upravení otázky náboženských vyznání.

V pozdějších letech vznikla zášť a zjevné nepřátelství mezi Rudolfem a jeho bratrem Matyášem, jenž poznávaje, že panování Rudolfovo povede nutně k úplnému rozvratu, sám usiloval o vládu v Čechách a hleděl bratra Rudolfa donutiti k resignaci na trůn.

Za takových poměrů vznikly zmatky ve věcech politických i ve věcech náboženských a stavové využili tísnivých těchto poměrů, aby vymohli si na Rudolfovi nových svobod.

Slabý, ve svých rozhodnutích vrtkavý a kolísavý Rudolf udělil svobody — pak zase je odvolal a jednáním svým způsobil poměry v zemi nesnesitelné.

Nekatoličtí stavové pod rouškou věcí náboženských vyvolali mocný odpor a učinivše si slib nepovolnosti i vzájemné pomoci, provedli volbu zemského řiditelstva k vedení záležitostí veřejných. Král Rudolf pod nátlakem události vydal slavný manifest, kterým se i nekatolíkům propůjčovala úplná svoboda víry.

Tím poraženy tajné plány jezovitů a zjednána zase rovnováha mezi mocí panovníkovou a mocí stavovskou.

Kéž by tehdy bývalo tolik státnického věhlasu u vůdců lidu českého, aby bylo zůstalo při věcech, jak se nyní utvářily! Kéž by nebývaly věci hnány až k povážlivým výstřednostem — snad by vývoj dějin byl pro národ český šťastnějším, nežli se pak událo!

Přední činitelé nebyli s výsledky hnutí stavovského spokojeni; byly na panovníkovi žádány nové ústupky, nové byly činěny požadavky a nežli záležitosti mohly býti přibližně urovnány, nastaly nové zase rozmíšky náboženské, nové intriky zahraniční a osud národa českého se počal naplňovati.

Král Rudolf na hradě pražském zajat a Matyáš přitrhl s brannou mocí do království Českého. Dne 12. dubna r. 1611. zřekl se Rudolf koruny a svolil ke korunovaci svého bratra Matyáše.

Dobromyslný a mírumilovný jinak tento stařec tušil, že v Čechách dojde nutně k všeobecnému pře-

vratu a počal vykonávati španělsko-katolickou politiku, aby měl proti zpupným a nekatolickým stavům protiváhu. Nesvornost stavů posilovala politiku královskou a když král Matyáš docílil, aby jeho nástupcem zvolen byl Ferdinand štýrský, byla politika jeho zabezpečena výsledkem dobrým pro církev katolickou i pro dům Habsburský.

Nový král Ferdinad toho jména II. upevňoval svou moc; vystupoval proti vlivným jednotlivcům ze stavů, podporoval úsilnou reformaci katolickou,*) příkře vystoupil proti novým sporům náboženským a podráždil lid svými zákazy sjezdů nekatolických stavů. Lid zatažen do sporu mezi stavy a krále pod rouškou národnostní a když opětně sjezd protestantských stavů v Praze byl ohlášen a králem zakázán, počal se lid ozbrojovati a dne 23. května r. 1618. učiněn počátek vzpoury vyhozením císařských místodržících s oken královského hradu pražského.

II.

Povstání českých stavů.

Král Rudolf podepsal majestát, kterým postavena víra evangelická za rovnu víře katolické. — Majestát tento nepřivedl klid mezi strany; napjetí mezi nimi se šířilo a zvyšovalo, poněvadž nejen katolíci, ale i nekatolíci nadužívali svobody náboženské k různým svým prospěchům.

Když pak nastoupil na trůn Ferdinand, ztvrdil a slíbil sice přísahou všechno, čeho nekatoličtí stavové byli dosáhli, ale nesplnil, ba činil stavům českým četná příkoří.

---

*) Českomoravská Kronika Zap-Kořán str. 1288: »Ferdinand vzdělán byl na mnicha a ne na císaře.« Týž byl prý bigotně náboženského ducha a úplně stál pod vlivem jezovitů a kapucínů.

Rudolf II. zu Prag Dr. E. Vehse 132. — »Ferdinand byl nejnesmířitelnějším odpůrcem protestantů v Čechách i Němcích; msta proti nim byla jeho celým životem a vyhledával jenom okamžik, aby mu vzešlo štěstí, by mohl zničiti svého i božího, jak se domníval, nepřítele.

Dne 23. května 1618. k návrhu hraběte Matyáše z Thurnu, tehdejšího majitele panství Velíšského, vyhozeni byli císařští místodržitelé Vilém Slavata a Jaroslav Bořita z Martinic spolu s jejich sekretářem Filipem Fabriciem s oken hradu pražského a zřízena prozatímní zemská vláda 30 direktorů.

Tím učiněn počátek povstání českého a počátek světodějinného dramatu války třicítileté.*)

Předsedou direktorů zvolen Václav Vilém z Roupova; vojenská správa svěřena Matyáši z Thurnu, zapřisáhlému nepříteli domu Habsburského.

Jednou z prvních starostí vlády direktorů bylo zbaviti se jezovitů, kteří všeho zla a povstalých zmatků byli příčinou; řád Jezovitů byl vypovězen ze země!

Zemská vláda starala se o zřízení vlastní armády a vešla ve vyjednávání s Moravany, Slezany, Hornolužičany a Uhry i některými jinými státy zahraničními.

Litovati jest, že stavové usilovali o to, aby odboj proveden byl jenom jimi a najatým žoldáctvem; báli se dáti snad lidu zbraň do ruky, aby nezatoužil po svobodě — a tak stalo se, že tohoto povstání českého súčastnili se pouze stavové, tedy šlechta a města, a že lid český, ačkoliv neměl účasti na vzpouře, přece tak ukrutně byl pak ztrestán.

Ferdinand sbíral rovněž vojsko i posily a chystal se ku sdolání českého povstání rukou násilnou, neboť sněm království Českého 19. srpna 1619. jednomyslně se usnesl, aby Ferdinand k panství v Čechách nebyl připuštěn a zvolil 26. srpna Bedřicha Falckého novým králem českým.

Vůdce vojsk českých Matyáš z Thurnu vešed s rakouskými stavy ve spojení, vtrhl k Vídni a oblehl císaře Ferdinanda v hradě vídeňském, avšak nedovedl příznivých okolností využitkovat i bojováno bylo po dvě léta se střídavým štěstím na bojištích v Rakousku, na Moravě a jižních Čechách, až konečně

**) Dr. E. Vehse: Rudolf II. zu Prag str. 115: Tato defenestrace byla počátkem krvavé 30leté války, druhé a nejděsnější války, která, jak se udává, vznikla z důvodů náboženských; v pravdě byly její příčinami jiné, světské a to nízce světské důvody. Husitské války byly také fanatickými — ale vznikly na čistších základech!

došlo k rozhodné bitvě na Bílé Hoře, v níž Čechové byli poraženi a císařští zůstali vítězi.

Bedřich z Falce zvolen byl králem českým v důvěře, že volbou touto dostane se Čechům pomoci od knížete saského, krále anglického i se stran ještě jiných.

Byla to volba nešťastná. Bedřich nebyl mužem, který by zemi české zjednal pokoje. Podlehal příliš vlivu své manželky i žil rozmařile, povyšoval Němce na přední místa ve vojsku, podporoval kalvinisty, kázal vyloupiti chrám sv. Víta a ztrácel důvěru lidu.

Volbou tohoto krále uražena byla strana katolická v Čechách a přilnula tím více k Ferdinandovi. Bedřich nestaral se příliš o vnitřní záležitosti státní, zejména neučinil opatření, aby vojsko bylo řádně zřízeno, vyzbrojeno a opatřeno a byl nešťasten i v navazování styků s mocnostmi zahraničními. Náboženské věci vyvolaly mezi státy evropskými dva spolky, nekatolickou unii a katolickou ligu. Bedřich spoléhal v pomoc unie, ale ta zastrašena byvši ligou, opustila hanebně českého krále, ba i vlastní tchán Bedřichův, Jakub, král anglický, pomoc svou jemu odepřel a byl pak Bedřich i Čechové úplně osamoceni.

Dr. Vehse (Rudolf II. zu Prag str. 169.) píše mezi jiným, že nový král český sám zavinil své neštěstí; neuměl sobě získati české šlechty, která mu přes hlavu přerostla a neměla jiného na starosti, než aby uchovala a rozmnožovala svá práva stavovská, své svobody a privilegia. Bedřich nedovedl ani důstojníky v poslušnosti udržeti; důstojníci prý bohatli a král zůstal chuďasem.

Jisto jest, že vojsko české složeno bylo z lidu ze všech končin světa sběhlého, ba i ze zajatců vojska císařského; že žoldáctvo toto nesloužilo z lásky k vlasti, nýbrž ze řemesla, pro žold, bez nadšení a citu a že dopouštělo se loupeží, vzpoury, neposlušnosti i nekázně — když žold mu byl zadržován a nedostatečně bylo opatřováno!

A za takových okolností vedena byla válka na život a na smrt — s tak lehkomyslně provedenými přípravami přistoupili čeští stavové a nově zvolený

král Bedřich k řešení otázky o samostatnost koruny české se zbraní v ruce!

Ferdinand spojil se s papežem, Španělskem a Polskem a prohlásil válku s Čechy za boj proti kacířům!

Spojenci Ferdinandovi počali operovati na jaře r. 1620. Čechové položili se táborem u Rokycan, později u Rakovníka a seznavše, že císařští chtějí přímo na Prahu táhnouti, předešli nepřítele a rychle přitáhli v noci ze dne 7. na 8. listopad 1620. před Prahu, položivše se táborem na Bílé Hoře.

III.

Bitva na Bílé Hoře.*)

Vojsko české přibylo v noci ze dne 7. na 8. listopad od Rakovníka na Bílou Horu u Prahy; přitáhlo v největším chvatu a nepořádku, jsouc kvapnými a namáhavými pochody hrozně vysíleno. V patách za ním táhlo vojsko císařské spojené s bavorským a pomocným vojskem (ligistickým), jež v noci přepadlo v Ruzyni ubytované husary a krvavou lázeň jim připravilo.

Postavení vojska českého bylo velice výhodné; ale na škodu jeho nebyly příkopy a šance dosti hluboce vykopány a bylo valně seslabeno tím, že mnoho důstojníků i vojska odebralo se hned po svém příchodu do tábora do Prahy si pohovět a odpočinout.

Veliteli nad vojskem českým byli toho dne Anhalt na křídle pravém a Hohenlohe na křídle levém.

Nepřítel přitáhl časně z rána, kryt jsa hustou mlhou. před Bílou Horu a sešikoval se ihned k bitvě.

Dle zpráv pravdě nejpodobnějších stálo v ten den na straně české 21.000 mužů, mezi nimiž 10.000 jízdních (5000 Maďarů v to počítaje) — a na straně císařské 38.000 mužů s 10.300 jezdců.

Vojsko císařské, počtem daleko silnější a karme-

---

*) Vylíčeno dle spisů: Dějiny českého povstání od Gindelyho a Kroniky českomoravské od Zapa-Kořána.

litským mnichem Scalzo de Jesu Maria zfanatisované, počalo o poledních útok na postavení Čechů. Půl hodiny kolísalo štěstí válečné; císařští byli již na jednom křídle odraženi, první šik nepřátelský poražen, ba i stíhán, ale nic nepomohla udatnost čet Anhaltovy a Kaplířovy a když útok spojených nepřátelských armád proveden a šiky české rozraženy, povstal na straně české zmatený útěk k hradbám pražským — — bitva, která sotva hodinu trvala, byla pro Čechy ztracena! Moravané jediní pevně stáli u letohrádku Hvězdy. Bojovali statečně a padli se zbraní v ruce; zachránili čest jména českého a pokryli těly svými zemi, pro kterou jako věrní synové její do posledního dechu bojovali!

Nejzbaběleji si počínali Maďaři, kteří první z bitvy prchali do údolí košířského a odtud k Smíchovu; když brodili se přes Vltavu, utonulo prý na 1000 uherských jezdců ve vzedmutých vlnách.

Pronásledování zbytků českého vojska se strany armády císařské bylo provedeno způsobem velice krvavým; nikomu nedáváno pardonu — kdo dopaden, byl ubit!

Na straně české padlo dílem v bitvě, dílem na ústupu asi 5000 mužů; na straně nepřátelské dle zpráv některých prý pouze 250 mužů — dle zpráv jiných na 2000 mužů, což zdá se býti pravdě podobnější.

Čechové ztratili všechna děla, spížní vozy, mnoho střeliva a na 100 praporců.

Poznamenati hodno, že na straně císařské bojovali tehdy Albrecht z Valdštýna a plukovník Teuffenbach, pozdější pánové na Jičíně, Kumburku a Oulibicích.

Mezi bitvou hodoval prý král Bedřich na hradě pražském a na rychlo byv o výsledku zpraven, vyjel k bráně pohořelecké a byl svědkem divého úprku svého vojska.*) Vrátiv se, učinil ihned přípravy k útěku z Prahy.

Praha, hradbami zavřená, se nepříteli nebránila a jest nepochopitelno, kterak bez dalšího boje dopřáno

*) Účastník bitvy Ondřej z Habernfeldu napsal ve spisku: »Bellum bohemicum«, že »zaprodaní vůdcové úmyslně věc na takový zmatek nastrojili, aby císaři se zavděčili.«

Ferdinandovi využitkovati vítězství bělohorského.*) U Plzně stálo tehdy ještě četné vojsko stavovské pod Mansfeldem, do Brandýsa přibyla právě pomoc Bethlenova — ale zmatek zvýšen právě útěkem Bedřichovým, jenž zavinil, že k dalším obranám a bitvám vůbec nedošlo a že porážka česká byla dokonalá.

Námi citovaný Dr. Vehse jmenuje jednání Bedřichovo nevysvětlitelným, avšak shledává (str. 192.) pro něho přece omluvu a píše: Bedřich byl sice váhavým, ale instinktivně dosti chytrým; obával se české šlechty, která ho mohla zatknouti a vydati císaři, aby sama sobě zjednala milosti.

O bitvě bělohorské zanechal nám zevrubné zprávy Pavel Skála ze Zhoře a píše o ní mezi jiným: „— — tou nešťastnou a krvavou bitvou na Bílé Hoře před Prahou svedenou uvalila se na národ český a vlast naší bída, pád a potlačení dokonalé, z něhož až dosavad Čechové vybřésti nemohli.“ Sebral svědomitě všechny zprávy, kterých mohl se doptati a zanechal je ve své „Historii české“. Cituje zprávu Mikuláše Bellia, historika císaře Ferdinanda; Bellius potvrzuje, že císařští již couvali zpátkem a ustupovali, že lid uherský k Praze utíkati započal a porážku českou zavinil. Krále Bedřicha viní, že útěkem svým vydal v šanc ty, kdož mu byli věrni „přísaze své dokonce zapomněl, zavázav se jim v tom, že hrdla i života svého při nich vysaditi chce!“

Aubert, kanovník kapitoly Antorfské, přisuzoval příčiny porážky rovněž Uhrům, kteří přepadem v noci byli tak přestrašeni, „že nemohli se strachu zhostiti ani druhého dne, když k hlavní bitvě došlo, nýbrž vydavše se nejdřív sami na utíkání, tím ostatní vojsko české všecko zděsili — —“

Emanuel z Metere připisuje vinu porážky české generálům a nejvyšším správcům vojska, poněvadž nebyli dostatečně bdělí. Dali založiti 13 děl proti soutězce (mostu u Ruzyně) a když nepřítel soutězkou lid vésti počal, „tu nebylo žádného před rukama,

---

**) Mik. Bellius píše o útěku Bedřichově, že neměl žádné podstatné příčiny, proč by z residence své hnouti a ze země ujeti měl, ale dostatečných prostředků, aby rozražený lid zase shledal a třebas té noci z města na nepřítele poznovu udeřil.

Bývalá tvrz,
nyní panská sýpka.

KONECCHLUMÍ.

Mobyla.

(Dle fotografie Jos. Picka z Jičína.)

kterýžby rozkázal puškařům, co by dále proti němu činili a kdy i jak střelbu naň pouštěti měli. Pročež dotčení puškařové začali naň dávati oheň teprva, když již lidu svého do 4000 přes to místo ouzké a nesnadné přepravil; soldati pak jeho dostavše se na prostranství, běželi hned úprkem k střelbě té a zmocnili se jí v malé chvíli beze všeho odporu!“

Pavel Skála sám se zmiňuje, „že jízda nidrlandská, náležející pod regiment hraběte z Hollachu (Hohenlohe), *buď od něho navedena*, anebo sama o své ujmě, měvši doraziti na kyrysary nepřátelské, toho neučinila a ani pistol svých na ně nevystřelila, nýbrž obrátivši se od nich nazpět rychle obnažila jim rejtharstvo uherské, tak že kyrysaři nerozraženi a nevystřílení, tím silněji na ně, lehce oděné, se vší mocí tiskli; což Uhři vidouce, že by od týchž rejtarů Hollachovských jakožto zraženi a opuštěni byli, tou příčinou, že jsou moci takové ustoupili a prchli.“

Vypsání M. Gotharda Artusa v Memor. Gallobelico srovnává se celkem se zprávou Aubertovou.

Jan Göpner z Nirmberka připouští, že na straně české sotva 24.000 mužů bojovalo a líčí, kterak po bitvě bylo vojsko české až k Brandýsu honěno a tam pobito.

Ve zprávě Řehoře Wintermonata čteme, že císařských padlo dva tisíce a královských osm tisíc mužů.

Jan Cluverius potvrzuje tento počet a vytýká Čechům skrblictví a praví, „když přišlo k bitvě, větší díl jich v nohách a ne v rukách radu a zmužilost svou měli.“ Alstedius píše, že vojska českého na bojišti a na útěku 6000 zahynulo.

Michal Lündorp proti tomu dokládá, že v bitvě nezůstalo lidu z obojí strany přes 3000; po straně císařské více, nežli po naší.

O děsném zmatku bitevním zanechal nám Skála zprávu, kterou šlechetný a pravdomluvný krajan mu byl podal: „Stala se porážka veliká mezi lidem císařským a českým, kdežto císařští obdrževše pole byli by toho dne lehkou ranou Prahy dosáhli. Nebo jsoucí zděšeno všecko množství soldatův českých tou velikou jich porážkou, kde jen a kam kteří z nich

cestu před sebou viděli, tam utíkali, ba ani hlubokosti řeky Pražské se neděsíce, nýbrž jako ňákou silnicí na koních i pěšky, čímž se jich také nemálo ztopilo, skrze ni plouli a bředli, jak kde stačovalo, k Starému i Novému Městu pospíchalo.“

Dále — — — „pomordovaných těl nemnoho více přes 1600 shledalo se a sečetlo.“

Na zejtří, 9. listopadu 1620., prchal král Bedřich z Prahy; v jeho průvodu byla královna s dětmi, hrabě Solms, starý Anhalt, hrabě Hollach (Hohenlohe) a Thurn. Ujížděli přes Nymburk a Náchod do Vratislavi.

Týž den slavil vévoda bavorský s hrabětem Bukvojem vjezd na Hradčany a Vilém Lobkovic Hasišteinský sprostředkoval kapitulaci města Prahy, jež se vzdala vítězům na milost a nemilost bez boje, bez odporu. — *„To jedině kdyby se nebylo stalo“* píše Dr. J. Teige ve znamenitém spisu svém — „Poprava na Staroměstském rynku v Praze“ — *„možno, že dnes vládl by po vlastech našich život a nikoliv živoření.“*

„Království české musilo být zničeno po stránce politické, národní, náboženské i hospodářské. Osoby vynikající byly povražděny neb vyhnány ze země, řeč národa ponížena, svoboda náboženského přesvědčení potlačena a vnuceno horlení pro processí, zázraky a poutě. — — Bohaté, pyšné království bylo obráceno blahovůlí vlády vídeňské ve hřbitov spustošený.“

Bedřich chtěl ve Vratislavi s knížaty a stavy slezskými, jakož i s Moravany a Uhry se uraditi o tom, „co by se dále státi mělo, aby země sobě zdržeti a to, oč nyní přišel, zase dosáhnouti mohl“ — avšak brzy poznal, že opuštěn jest zcela ode všech přátel a spojenců.

Města česká byla císařskými generály, jezovity a císařskými rychtáři pacifikována — zbraň občanům skonfiskována, všecko k smrti přestrašeno, udušeno a nastal úplný, děsný klid. — —

IV.

Následky bitvy bělohorské.

Francouzský dějepisec Denis napsal o císaři a

králi Fedinandu: „Jsa prostředního vzdělání, neznaje národů, nad nimiž bylo mu panovati, měl jen jednu jasnou představu: nevydávati spásu své duše v nebezpečí. Vypravuje se, že učinil slib raději zemříti, než dopustiti ponížení církve. Nezapoměl nikdy této své přísahy; později vyslovil se, že raději chce míti království spustošené, než zkažené. Bylo stálou jeho péčí, aby neznepokojil své svědomí. A svědomí bývá rozdílné — jeho svědomí však nebylo svědomí panovníka, nýbrž kostelníka — —“

Tomáš V. Bílek praví v úvodě k svému dílu: „Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618.,“ že povstání stavů českých, jež bitvou na Bílé Hoře bylo potlačeno, dospělo přísným potrestáním povstalců i těžkými a strašnými pohromami, jimiž potom celé království České bylo postiženo, k přesmutnému konci, *k dokonalé záhubě tohoto království* a obyvatelstva jeho.“

Ačkoliv vévoda bavorský Maximilián jménem císaře a krále osobám za milost žádavším a novou povinnost i slib člověčenství císaři vykonavším, rukou i slovem přislíbil ochranu života a jmění, přece přikročilo se z Vídně k strašlivému soudu nad rebelly. Dne 11. prosince 1620. vydán knížeti z Lichtensteina rozkaz k zatýkání, vydán zákaz vývozu peněz a jiných cenných věcí ze země a 6. února 1621. došel seznam těch, kdo měli býti zajati. Byli to zejména direktoři. Dne 13. března přijeli vídeňští členové soudu a nejdříve prohlášeno, že zabavují se statky 22 osob zemřelých v době války. Byly to ohromné statky Petra ze Švamberka, dědice pánů z Rožmberka, Albrechta Jana Smiřického, pána na Jičíně, Kumburku a Oulibicích, Oldřicha Vchynského a j.*)

Účastníci vzpoury postaveni před zvláštní, proti zřízení zemskému složený trestní soud, jehož předsedou jmenován Karel z Lichtensteina, kterému z Vídně vydány zvláštní instrukce.

Vlastní soud se zatčenými byl velmi jednoduchý. „Nikdo z obžalovaných nežádal za slovo, nikdo ni-

*) Dr. Ed. Vehse Rudolf II. zu Prag 199. Peníze byly přední starostí císařského kabinetu; skonfiskované jmění poskytlo prostředky, aby zavděčil si novou šlechtu a aby pokračovati mohl ve válce.

čeho nenamítal, zdálo se, jako by neočekávaná tato věc byla ochromila jejich smysly.“ (Gindely.)

Nálezem soudu odsouzeno bylo celkem 45 osob hrdla, cti a statků, ale některým změněn pak císařskou milostí trest smrti v trest vězení; sedmi z nich v trest vězení doživotního.

K meči odsouzeni byli:

Ze stavu panského:

Jáchym Ondřej Šlik, aby sťat byl a ruka pravá jemu byla uťata a hlava na věži přibita.

Václav Budovec z Budova, aby sťat byl a hlava na věži byla přibita.

Krištof Harant z Polžic, pán na Pecce, aby sťat byl.

Ze stavu rytířského:

Jindřich Otta z Losu, aby sťat byl a tělo jeho pak rozčtvrceno.

Kašpar Kaplíř ze Sulevic (80letý stařec), aby sťat byl a hlava na věži přibita.

Prokop Dvořecký z Olbramovic, aby sťat byl a hlava na věži přibita.

Fridrich z Bílé, aby sťat byl a hlava na věži přibita.

Bohuslav z Michalovic, aby sťat byl a aby ruka byla uťata a hlava na věži přibita.

Diviš Černín z Chudenic, aby sťat byl a hlava při těle zůstavena.

Vilém Konecchlumský z Konecchlumí, aby sťat byl a hlava při těle zůstavena.

Ze stavu městského:

Valentin Kochan z Prachové,
Tobiáš Štefek z Koděj,
Krištof starší Kober, aby sťati byli a hlavy jejich na věži byly přibity.

Jan Šultys z Felsdorfu, purkmistr Kutnohorský, aby sťat byl a hlava jeho na bráně v Kutné Hoře byla přibita.

Maxmilián Hoštálek z Javořic, purkmistr Žatecký, aby sťat byl a hlava jeho na bráně v Žatci byla přibita.

Jan Jesenský z Jeseného, aby mu prvé kus jazyka byl uťat, pak aby sťat byl, tělo čtvrceno a hlava na věži přibita.

Václav Mašteřovský z Jizbice,
Ondřej Kocour,
Jiřík Řečický,
Michael Witman,
Šimon Vokáč a Jindřich Kozel z Peclinovic, aby sťati byli a hlavy jejich při těle byly zůstaveny.

Leander Rüppel, aby byl sťat a ruka jemu uťata.

Jiří Hauenšild, aby byl sťat, pravá ruka jemu uťata a hlava na věži přibita.

K smrti provazem odsouzeni:
Jan Kutnauer ze Sonnenšteina a
Simeon Sušický tak, aby oběšeni byli na jednom trámu z radnice Staroměstské vystrčeném a
Natanael Vodňanský z Urašova, aby oběšen byl na šibenici.

Kromě těchto, odsouzeni jiní k vymrskání ze země, věčnému vypovězení, přibití jazykem k šibenici po 2 hodiny atd.

Dne 19. června 1621. o 5. hod. ranní přivezeni odsouzenci z různých vězení Pražských na hrad, aby slyšeli ortel. Pak odvezeni zase do svých vězení a dovoleno osobám příbuzným a známým, aby s odsouzenci se rozloučili. Mezi odsouzenci byli katolíci i nekatolíci, Čechové i Němci. O zmužilé věrnosti ve víře i přesvědčení zanechali církevní správcové: M. Jan Rozacius Hořovský, německý kazatel, M. David Lippach a bývalý farář u sv. Mikuláše, M. Viktorín Vrbenský dojemné zprávy.

Se zvláštním povolením „Společnosti přátel starožitností českých“ v Praze otiskujeme z díla „Poprava na staroměstském rynku v Praze 21. června r. 1621.“ od Dra Josefa Teigea a Jana Heraina následující stati:

„Na ráno v pondělí 21. dne června, nežli se co toho díti začalo v Starém městě Pražském, tedy vězňové Novoměstští vstavše okolo sedmé hodiny české, pána Boha srdcem zkroušeným vzývali a písně pobožné, totiž: „Když přijde má, Hospodine atd.“, „Kriste, synu z panny, v poslední hodinu atd.“ a „Ej, nuž z světa přebídného atd.“ sezpívavše, slzami štěd-

rými tváře jedni druhých omývali a skropovali, vespolek se rozžehnávajíce." — —

„Po té zavřely se obě dvě brány na městě Pražském, a lešení dole na rynku bylo obklíčeno ode dvou kornet rejtharstva a třími praporci pěchoty, že žádný z lidu obecného pro ně blízko k lešení přistoupiti a mluvení osob odsouzených doslýchati nemohl a nesměl. K tomu po ten celý čas se na bubny tlouklo, že člověk skůro slova svého neslyšel." — —

„A v tu chvíli — vypravuje P. Skála ze Zhoře — císařští rychtářové přišli mezi pány, oznamujíce, že jest hodina exekucí, protož aby hotovi byli, a na koho voláno bude, ten aby šel."

Voláno nejprvé na hraběte Šlika — —

Odsouzenci vedeni na vysoké lešení, jež přistaveno bylo k Staroměstské radnici tak, aby se z prvního patra mohlo naň vstoupiti; — když odsouzenec na lešení přišel, kleknul před krucifixem a obnaživ krk položil hlavu na špalek a — — kat vykonal ortel mečem — —

Hlavy popravených českých pánů vloženy do železných klecí a veřejně vyvěšeny na brány mostecké; některé z nich zůstaly na potupu českého národa plných deset roků v klecích zavěšeny. Ba hlava purkmistra Kutnohorského, Jana Šultysa, zůstala v Kutné Hoře na bráně viseti od r. 1621. do roku 1724!

Trest nebyl ještě úplný — —

Všechny statky popravených pánů byly zabaveny. Mnozí odešli z vlasti, aby nemusili měniti víry; počítáno na 36.000 rodin nejbohatších a nejvzácnějších, jež dobrovolně odešly do vyhnanství.

V Čechách bylo zabaveno od správců Ferdinandových šlechtě, měšťanům a městům 491 velkostatků, to jest asi tři čtvrtiny celého království a zabavená půda měla cenu asi jedné miliardy korun našich peněz!*)

Statky českých pánů přešly v majetek cizáků, vojáků, kteří přišli sem zbohatnout.**)

*) Viz »Dějiny konfiskací v Čechách« od T. V. Bílka CXLVII.

**) Dr. Ed. Vehse Rudolf II. zu Prag: 199. — »všechny statky přišly do jiných rukou; všechno vlastnictví půdy bylo přeměněno. Cena skonfiskovaných statků obnášela 43.000 zl., r., suma ohromně vysoká pro tehdejší časy, v níž poměrně málo bylo peněz.«

A zbohatli skutečně; žili a potomci jejich žijí dosud rozmařile z majetku, který byl tehdy skonfiskován. Působením Ferdinandovým a působením jezovitů zbaven byl český národ své šlechty, svého bohatství a své intelligence. Na Jičínsku skonfiskovány byly všechny statky i statečky!

Bitvou bělohorskou nebyly zastaveny další běhy válečné; za hranicemi rozpoutala se litice válečná, která zasahovala do království našeho velice krutě. Byla to válka třicítiletá, v níž protestanté vidouce v Čechách truchlivý obrat na škodu své církve, postavili se do zbraně proti mocnostem katolickým a celou hrůzu válečnou odpykala naše země česká nejvíce.

Následky války třicítileté byly hrozné. Tisíce dědin proměněno ve spáleniště, sta dědin vyhubeno — ze tří milionů obyvatelstva zbylo po útrapách válečných sotva 800.000. Selský stav byl cizáckou šlechtou, která ujala se statků po zapuzeném panstvu domácím, hnusně poroben, živnosti byly zničeny a duševní rozvoj národa českého zmařen.

Česká řeč pokořena a vším úsilím od cizáků pracováno, aby česká řeč vyrvána byla z kořen — —*) a zdálo se, že po slavném druhdy národu českém nezůstane ani památky. Knihy české spáleny a proklety a podobalo se, že do mdlob smrtelných utlučený národ český vyhynul — že jest vybit. —

Zázrakem božím stalo se, že nepřátelé byli v počtech svých zklamáni!

V chudých chatkách venkovského lidu udržel se život národa — venkov dodával z bohatého zdroje vrozené intelligence učitele, úředníky, kněze, professory, spisovatele a učence, a dříve, než užaslá Vídeň se nadála, hlásí se k životu novému lid český — volá po svých právech před celým vzdělaným světem a k životu novému vzkříšený národ, národ uvědomělý, silný, nepoddajný neustane ve spravedlivém boji, pokud nebude vítězem!

---

*) Dr. Vehse str. 202.: »Čechové ztratili všechny svobody národní i svobodu náboženskou; ztratili svůj jazyk i celou literaturu a soustavně byly jim vyrvány všechny vzpomínky na slavnou minulost národa českého! — Čechové byli pak násilím zase vráceni církvi katolické.«

V.

Konecchlumští z Konecchlumí.*)

O rodu rytířském pánů Konecchlumských z Konecchlumí nelze pro nedostatek pramenů mnoho sděliti. Jména majitelů statku a tvrze Konecchlumské spojována bývala asi s přídomkem „z Konecchlumě“ a nelze tudíž všechny pány, o nichž dějiny mluví, považovati za členy jedné rodiny a za předky pana Viléma z Konecchlumí.

Po našem úsudku nejsou Léva z Konecchlumí (1304), Načerat, Pakoslav a Heřman z Konecchlumí (1318) a Petr Šilhéř z Konecchlumí (1407), členy rodiny, z níž Vilém pocházel.

Ale máme za to, že možná již Přibíka (r. 1419), Štěcha (1432) a Aleše a Jana Vlka z Konecchlumě (1476) počítati k praotcům Vilémovým, poněvadž v této době se rodová jména už ustalovala a neřídila se dočasnými poměry vlastnickými. Svědčí o tom i některé zápisy z té doby, v nichž přídomek „z Konecchlumí“ se vyskytuje.

Rodina Konecchlumských pevně byla usazena v Konecchlumí a rozřišovala se v nejbližším okolí patrně sňatky atd., zejména v Lužanech, Lhotě Šárovcově a na Hořicku.*)

Tvrz Mokřice, některé dvory kmecí a dvůr poplužní v Lužanech postoupeny byly od Viléma Krušiny z Lichtenburku *Janovi z Konecchlumí* r. 1464.

R. 1518. prodali bratři Šárovci tvrz s dvorem poplužním ve Lhotě Šárovcově Václavu Zahrádkovi z Černé a *Mandaléně z Konecchlumě.*

R. 1551. prodal manžel *Johanky z Konecchlumí* pan Václav Strachota z Kralovic statek Ostrov u Hořic.

Johanka Kruštinská z Konecchlumí prodala roku 1585. kus pole od statku Bukovinky (u Chvalkovic) atd.

Rodinu Konecchlumských z Konecchlumí nelze stotožňovati s pozdějšími (po r. 1511.) državiteli a pány statku a tvrze Konecchlumské Kapříky z Lesonic,

---

*) Výpisky z díla: »Hrady a zámky« od Aug. Sedláčka. Díl V.

proslulými zbůjníky a rváči; neboť *Jindřich z Konecchlumí* prodal r. 1511. tvrz, dvůr, ves a podací v Konecchlumí i s lukami Chomutickými a usadil se na dvoře Lužanském, k němuž i několik selských dvorů náleželo. Týž Jindřich Konecchlumský z Konecchlumě prodal pak r. 1545. Lužany Elišce z Ledce, manželce *Jana* svého syna.

Zdá se, že tento Jan Konecchlumský z Konecchlumí jest otcem Viléma z Konecchlumí, o němž je řeč v Sedláčkově díle „Hrady a zámky". Díl V. str. 190. a jenž proslavil se bitkou (1587) v pohostinném domě pana Burjana Trčky z Lípy v Jičíně, a že nutno lišiti ho od Viléma z Konecchlumí, jenž sešel smrtí mučednickou na Staroměstském rynku pražském.

Svědčí o tom jednak okolnost, že popravený Vilém Konecchlumský psán jest *Vilémem starším*, jednak okolnost, že onen označen jest jako pán na mlýně v Lužanech, jednak i věk.

Béře-li se úsudek tento za základ, dlužno přiznati, že nelze pro nedostatek pramenů vyvoditi původ Viléma staršího Konecchlumského z Konecchlumí a že nutno míti za to, že pocházel z rodiny, která jinde byla už osídlena.

Poznámku o *Janu Konecchlumském* nalezáme ještě v Českomoravské kronice Zapově str. 1510., že 28. března 1620. na sněmě českém požadoval jménem stavu rytířského, aby sněm jednal o vyživení a opatření statkářů válkou ochuzených.

VI.

Vilém starší Konecchlumský z Konecchlumí.

»Císař dovolil Polákům, aby zavezli tělesnou schránku Kosciuszkovu do své země, kterou on tak miloval a tak ohnivě hájil. V úmyslu, aby památka jeho byla zvěčněna a jaksi neustále obnovována tím, že by očím generací příštích připomínal pomník služby a oddanost lidového hrdiny, bylo usneseno na jeho poctu nasypati mohylu. Tak vznikl památný »kopiec Kosciuszki« u Krakova.

Anna hraběnka Potocká: Paměti.

Loni na jaře vyvolána byla myšlenka, aby zřízena byla na Hůře nad Konecchlumím mohyla českému pánu Vilému staršímu Konecchlumskému z Konecchlumí a aby takovým způsobem zachována byla památka na muže, jenž spolu s jinými 26 pány dne 21. června r. 1621. na Staroměstském rynku pražském byl pro nešťastnou rebellii stavovskou popraven.

O panu Vilému Konecchlumském víme pouze, že byl bezdětným starým mužem, pakostnicí hrubě stíženým a že súčastnil se povstání jako úředník direktorský. Jmění jeho záleželo z jistiny na 763 kop č. znějící, — což činí v nynějších penězích asi půl osma tisíce korun.

Držel do r. 1616. statek Spitice*) u Golčova Jeníkova a prodal jej Hertvíkovi Myškovi za 13.000 kop m. (činí asi 180.000 K); na statku tom měla manželka Vilémova, Anna, rozená z Remeru, pojištěno věno 2500 kop míšenských.

Že tak málo životopisných dat nám bylo za-

*) Dle zprávy pana Č. Mikoláše, říd. učitele, není ve Spiticích památky po bývalé tvrzi nebo panském sídle. Dle ústního podání stával dvorec a tvrz mezi nynějšími chalupami čísla pop. 11., 22., 25. a 23. a kolem č. pop. 16. Místo to na severozápadním konci obce směrem k Zvěstovicům, náleží dosud velkostatku a jest odděleno od obce »panskou« struhou, na níž dosud dvojí rybniční hráz dobře jest znatelna Na bývalém tvrzišti bylo mnoho zdiva nalezáno i cihly byly vyorávány.

chováno, sdělujeme obšírněji alespoň to, čeho mohli jsme se dočiniti.

V Bílkových „Dějinách konfiskací“ str. 291. čteme:

Vilém starší Konecchlumský z Konecchlumí súčastnil se vzpoury proti Habsburskému Ferdinandu tím, že byl komissařem l. 1619. při výpravě lidu válečného z krajů Chrudimského a Čáslavského, též komissařem při direkci stavů odbojných, pak, že zpečetil a podepsal konfederaci. Pro tato obvinění při komissi executionis dne 19. června r. 1621. vedle královské výpovědi ze dne 3. června t. r. odsouzen *hrdla, cti a statků*, dne 21. června (1621) s ostatními náčelníky vzpoury byl sťat a jmění jeho od královské komory hned ujato; totiž: jistina 763 kop 32 gr. dle extractu purkrab. úřadu (C. 215, C. $^{1}/_{7}$ & K. 56). — Manželka Konecchlumského, Anna, rozená z Remeru, měla věno své 2500 kop míš. pojištěné na statku Spitickém, který manžel její leta 1616. Hertvíkovi Myškovi prodal, a postoupila je Jakubovi Vilému Aichlerovi z Aichelberga (C. 215, M. 11).

Dále píše Bílek na str. 386., že syn Hertvíka Myšky, rytíře ze Žlunic, r. 1622. ohlášení učinil k manství, avšak léna nepřijal na statek svůj, tvrz a ves Spitice s dvorcem poplužním a ves Žestovice s dvorem poplužním a příslušenstvím, též s mlýny Kloubalovskými, horním a dolním, jak to Hertvík Myška l. 1616. od Viléma staršího z Konecchlumí za 13.000 kop. m. koupil. Pročež tento statek, který nad summu odhadní 10.804 kopy míš. zadlužený od l. 1623. až do 1629. Jakub Vilém Aichler z Aichelbergu zástavou držel v summě 2500 kop. míš., jemu od vdovy Anny Konecchlumské postoupených, opět král. komoře připadl.

O úmrtí pana Viléma Konecchlumského dochoval nám nejlepší pamět Pavel Skála ze Zhoře ve svém díle „Historie církevní“, z nichž nejdůležitější části vydal Karel Tieftrunk s názvem Děje české 1602.—1623. Líčí zmíněný dějepisec, kterak se odsouzenci byli rozloučili, kterak jeden po druhém zavolán byv z radnice staroměstské na lešení popravní vyšel a kterak trest smrti byl na něm vykonán.

Vilém Konecchlumský popraven byl v řadě devátý a píše o tom Skála:*)

„Za tím přišel pořádek na Viléma Konecchlumského, kterýž — ač před tím naříkal velice na svou nevinu — avšak také znamenitě potěšenou mysl měl; summou my, kteří jsme přítomni byli, mnohem mysl i srdce naše nad smrtí jejich zarmoucenější a truchlivější jsme měli, nežli oni. Byla pak jemu Chuchelská vzkázala po knězi Janovi, že ho prosí, aby jí a manželu jejímu odpustil, co jsou se proti němu provinili, oni, že jemu též všechno promíjejí. Což, když uslyšel, řekl: „Já jsem včera, maje přijímati velebnou svátost, pánu Bohu a Vám se ohlásil, že všechněm nepřátelům mým odpouštím. Než, prosím Vás, řekněte jí zas, ať se oni Pánu Bohu modlí, aby jich Bůh pro mne netrestal, neb oni jsou příčina mé těžkosti. Já vím, odpustí-li jim Bůh věčně, že je časně trestati bude, pročež ať trpělivě nesou od pána Boha trestání časné a za odpuštění věčných pokut ať se pánu Bohu pilně modlí.“

Když pak bylo naň zavoláno, řekl: „Půjdu, abych umřel, a nevím proč. Pane Ježíši Kriste, který jsi nevinně pro hříchy naše umřel, dejž mi umříti smrtí lidí spravedlivých a přijmi duši mou v tvé svaté ruce.“ Zatím pokorně se modlil s knězem Janem pánu Bohu a duši svou jemu poroučel a taky svatě život dokonal.“

V archivu Strahovském čte se ještě druhá, kratší souvěká, německým jazykem psaná zpráva, dle níž byl devátým odsouzencem Vilém Vavřinec Chlumský, jenž v plášti i šatu svém byl popraven; hlava jeho padla proti němu a služebníci jeho odnesli ji s tělem a pochovali. Zpráva tato týká se pana Konecchlumského.

Kde by Vilém Konecchlumský byl pohřben, jakým osudem stíhána byla jeho vdova Anna — o tom nemáme zpráv. —

Památce muže, jenž rodové jméno své odvodil od našeho Konecchlumí, zřízena jest mohyla v Konecchlumí, aby lid náš nezapomínal jeho, ani těch, kdo v posledních dnech naší samostatnosti obětovali život

*) »Poprava na staroměstském rynku v Praze 21. června 1621« str. 23. — Otištěno se zvláštním povolením »Společnosti přátel starožitností českých.«

pro českou vlast a aby lid náš z dějin bělohorských čerpal nejenom sílu, ale i podněty pro neochvějně pevné své snahy po docílení opětné samostatnosti naší vlasti a po obnovení českého práva státního!

Památce pana Viléma Konecchlumského věnován jest tento spisek. *J. Liška.*

Mohyla Konecchlumská skládá se z jehlance, jenž vyčnívá z násypu zemního a nese na temeni tesaného lva.

Násyp jest 2 m. vysoký, jehlanec 5 metrů a lev 2 m. 40 cm., tak že výška mohyly činí 9 m. 40 cm., délka jehlance 5 m., šířka 3 m. Lev znázorněn jako strážce české koruny královské, jež k jeho nohám položena (dle modelu sochaře Václava Antoše vytesal Oldř. Jedlička z Vojic). Mohyla zbudována byla nákladem asi 2800 korun, jenž jednak dary a sbírkami, jednak členskými příspěvky spolkovými se uhrazuje.

K titulnímu obrázku. Obrázek, jehož stoček nám bezplatně laskavostí „Společ. přátel starožit. českých“ v Praze byl zapůjčen, jest reprodukcí soudobé rytiny, která se v Museu král. hlav. města Prahy nalezá a představuje smutný akt popravy ze dne 21. června 1621. Vidíme tu náměstí staroměstské a na něm vojskem obklíčené vysoké, do prvního patra radnice sahající lešení popravní, na němž kat vykonává svou povinnost; na zvláštní tribuně pod arkýřem radniční kaple zasedá soud, aby byl svědkem provedení exekuce. S druhého patra radnice vystrčený trám nese těla oběšených Jana Kutnauera a Simeona Sušického; v pozadí náměstí viděti popravu Natanaela Vodňanského a mrskání jiných odsouzenců.

V pravém rohu přikreslený obrázek naznačuje u písmene N hlavy českých pánů na bráně vyvěšené a v pozadí obrázku vidíme, kterak rozčtvrcená těla, nabodnutá na žerdi, vystavena byla za branou městskou. Místo, na kterém poprava se udála, jest na straně radnice staroměstské směrem k týnskému kostelu. Radnice od těch dob už je arci částečně přestavěna, ale dle arkýře lze dobře se orientovati a osudné místo hanby naší zjistiti.